

Konkurs Przedmiotowy z Biologii
dla uczniów szkół podstawowych województwa kujawsko – pomorskiego
Etap wojewódzki – 12 marca 2024 r., godz. 10.00

Kod ucznia: _____

Instrukcja dla ucznia:

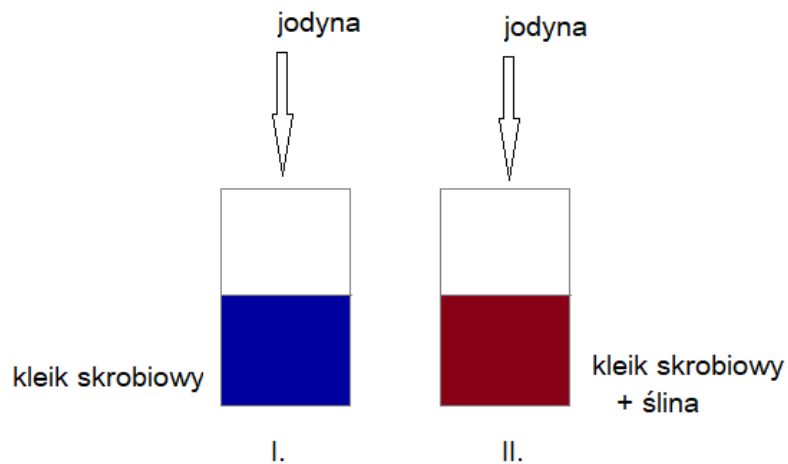
Zanim przystąpisz do rozwiązywania testu, przeczytaj uważnie poniższą instrukcję.

1. Wpisz w wyznaczonym miejscu powyżej swój kod ustalony przez Komisję Konkursową. Nie wpisuj swojego imienia i nazwiska.
2. Przed rozpoczęciem pracy sprawdź, czy twój arkusz testowy jest kompletny. Niniejszy arkusz testowy składa się z 20 stron i zawiera 20 zadań. Jeśli zauważysz jakiegokolwiek braki lub błędy w druku, zgłoś je natychmiast Komisji Konkursowej.
3. Przeczytaj uważnie i ze zrozumieniem polecenia i wskazówki do każdego zadania.
4. Odpowiedzi zapisuj długopisem z czarnym lub niebieskim tuszem.
5. Dbaj o czytelność pisma i precyzję odpowiedzi. W zadaniach wielokrotnego wyboru poprawne odpowiedzi zaznaczaj zgodnie z poleceniem.
6. Nie używaj korektora. Jeżeli pomylisz się w wyborze, błędną odpowiedź otocz kółkiem i ponownie udziel poprawnej odpowiedzi. Oceniane będą tylko odpowiedzi, które zostały zaznaczone lub wpisane zgodnie z poleceniem i umieszczone w miejscu do tego przeznaczonym.
7. Przy każdym zadaniu podano maksymalną liczbę punktów, którą można uzyskać oraz konkretne polecenia.
8. Za rozwiązanie wszystkich zadań możesz uzyskać maksymalnie **65 pkt.**
9. Na ostatniej stronie znajdziesz miejsce na brudnopis. Brudnopis nie podlega ocenie.
10. Pracuj samodzielnie.
11. Całkowity czas na wykonanie testu pisemnego wynosi **90 minut.**

Życzymy powodzenia !

Zadanie 1.

Rysunek przedstawia wyniki uzyskane po przeprowadzeniu pewnego doświadczenia.

Zadanie 1.1. (0 – 1 pkt.)

.... / 1

Sformułuj problem badawczy do powyższego doświadczenia.

.....

Zadanie 1.2. (0 – 1 pkt.)

.... / 1

Wskaż cyfrę (I, II), którą oznaczona jest próba kontrolna do tego doświadczenia.

.....

Zadanie 1.3. (0 – 1 pkt.)

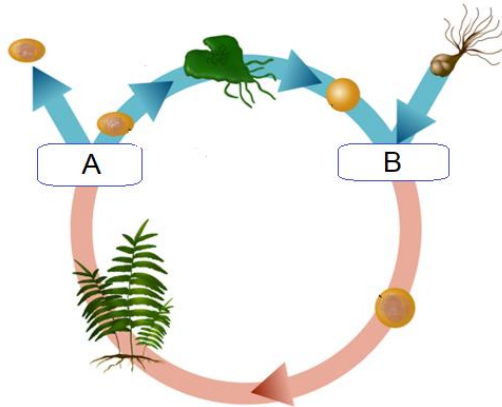
.... / 1

Na podstawie analizy schematu sformułuj hipotezę, której słuszność potwierdza wynik doświadczenia.

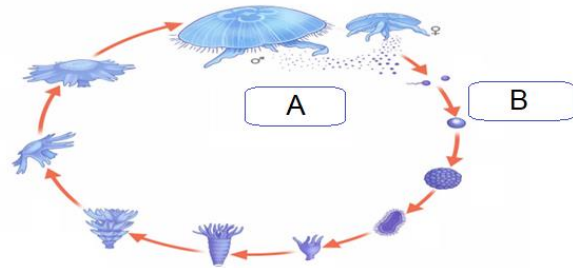
.....
.....

Zadanie 2.

Na schematach przedstawiono cykle życiowe narecznicy samczej (I) i chełbi modrej (II).

Schemat I

Schemat II

Na podstawie: <https://zpe.gov.pl/a/grafika-interaktywna/DNUhkry9i>, <https://zpe.gov.pl/a/grafika-interaktywna/D2d6vzmqa>

Zadanie 2.1. (0 – 2 pkt.)

.... / 2

Przyporządkuj niżej podanym procesom odpowiednie litery (A, B), którymi zaznaczono je na powyższych schematach.

Zapłodnienie: .....

Mejoza: .....

Zadanie 2.2. (0 – 2 pkt.)

.... / 2

Na schemacie I zaznacz strzałką osobnika produkującego gamety, a na schemacie II – osobnika rozmnażającego się bezpłciowo.

Zadanie 2.3. (0 – 1 pkt.)

.... / 1

Na podstawie schematów i własnej wiedzy zdefiniuj pojęcie przemiana pokoleń.

.....

.....

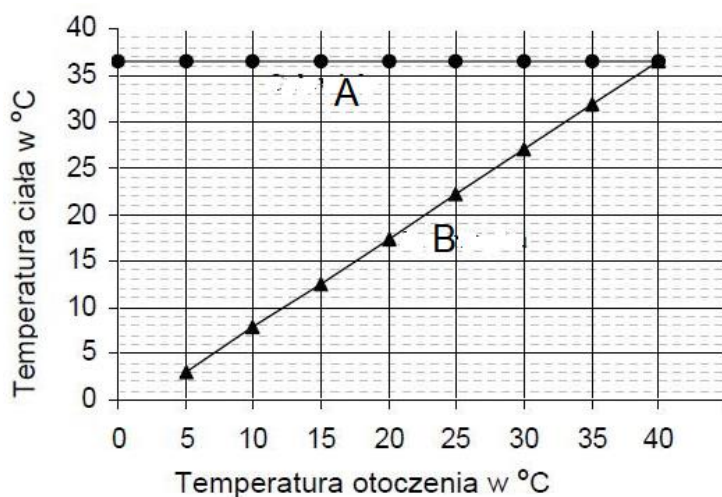
.....

Zadanie 3.

Nie wszystkie organizmy utrzymują temperaturę ciała w tak wąskim zakresie, jak my, ludzie, ale praktycznie każde zwierzę na planecie musi do pewnego stopnia regulować temperaturę ciała - choćby po to, aby woda w jego komórkach nie zamieniła się w lód lub aby uniknąć denaturacji enzymów metabolicznych pod wpływem ciepła.

Na podstawie: <https://pl.khanacademy.org/science/ap-biology/ecology-ap/energy-flow-through-ecosystems/a/endotherms-ectotherms>

Na poniższym wykresie przedstawiono wpływ temperatury otoczenia na temperaturę ciała dwóch przedstawicieli kręgowców.

Na podstawie: <https://polki.pl/dom/zwierzeta,jaszczurka-zwinka-nasz-najpospolitszy-gad,10429214,artykul.html>; <https://www.dwmed.pl/biologia/zbior-zadan-biologia/kregowce/zadanie-23-2/>

Zadanie 3.1. (0 – 1 pkt.)

.... / 1

Określ, który z wykresów (A czy B) jest charakterystyczny dla jaszczurki. Odpowiedź uzasadnij podając jeden argument.

.....

.....

Zadanie 3.2. (0 – 2 pkt.)

.... / 2

Wymień dwa przystosowania w budowie zewnętrznej gadów do życia w środowisku lądowym i podaj ich znaczenie adaptacyjne.

1. Przystosowanie: .....

Znaczenie adaptacyjne:.....

2. Przystosowanie: .....

Znaczenie adaptacyjne:.....

Zadanie 3.3. (0 – 2 pkt.)

.... / 2

Składanie jaj owodniowych to jedno z najważniejszych osiągnięć ewolucyjnych gadów, które pozwoliło na uniezależnienie rozmnażania od zbiorników wodnych. Osłonka jaja zapobiega jego wysychaniu, a cztery błony płodowe (owodnia, omocznia, kosmówka i pęcherzyk żółtkowy) zapewniają zarodkowi rozwój wewnątrz jaj składanych na lądzie, zatrzymywanych w ciele samicy lub bez osłonek jaj wewnątrz jej ciała.

Na podstawie: <https://zpe.gov.pl/a/przeczytaj/D15mnlClh>

Oceń, które z poniższych zdań dotyczących funkcji błon płodowych są fałszywe, a które prawdziwe. Zaznacz P, jeśli stwierdzenie jest prawdziwe, albo F – jeśli stwierdzenie jest fałszywe.

1.	Omocznia zapewnia środowisko wodne, w którym rozwija się młody organizm.	P	F
2.	Kosmówka uczestniczy w wymianie gazowej pomiędzy organizmem, a środowiskiem zewnętrznym.	P	F
3.	Owodnia stanowi źródło substancji pokarmowych dla rozwijającego się organizmu.	P	F

Zadanie 4. (0 – 1 pkt.)

.... / 1

Układ nerwowy człowieka zbudowany jest z części ośrodkowej (mózgowie i rdzeń kręgowy) oraz obwodowej (nerwy obwodowe).

Poniżej podano elementy budowy układu nerwowego (A - C) oraz cztery różne funkcje (1 – 4).

A. Mózdzek

B. Kora mózgowa

C. Nerw

Funkcje:

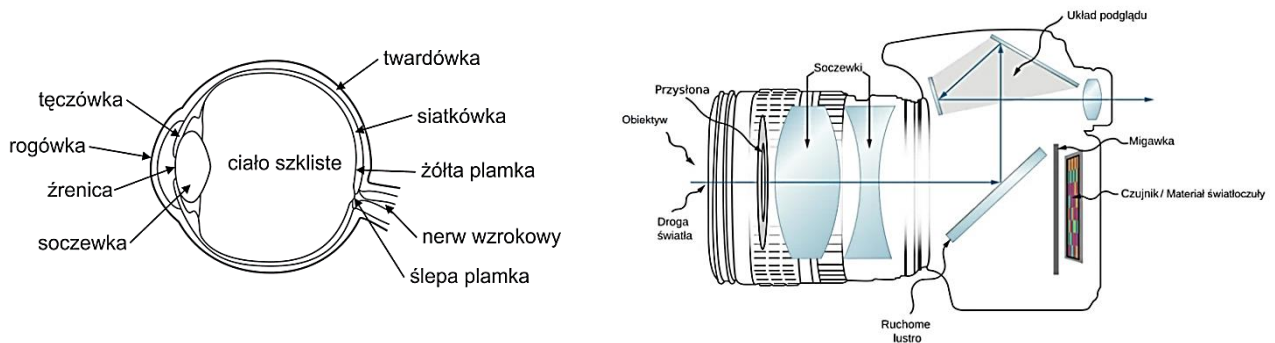
1. Przewodzi impulsy z ośrodkowego układu nerwowego do mięśni i gruczołów.
2. Odpowiada za przewodzenie impulsów z mózgu lub do mózgu.
3. Koordynuje złożone ruchy, odpowiada za równowagę i postawę ciała.
4. Odpowiada między innymi za świadomość, pamięć, mowę.

Zaznacz zestaw, który zawiera prawidłowe dopasowanie elementów budowy układu nerwowego do pełnionej przez nie funkcji.

- a) A - 3, B - 4, C - 1
- b) A - 2, B - 3, C - 4
- c) A - 1, B - 2, C - 3
- d) A - 4, B - 1, C - 2

Zadanie 5. (0 – 1 pkt.)
.... / 1

Na rysunkach przedstawiono budowę ludzkiego oka oraz budowę aparatu fotograficznego.

Na podstawie: <http://bdp.ibe.edu.pl/tool-page/851>, <https://openstax.org/books/fizyka-dla-szk%C3%B3%C5%82-wy%C5%BCszych-tom-3/pages/2-6-aparat-fotograficzny>

Światło wpadające do oka biegnie przez rogówkę, komorę przednią oka, źrenicę, soczewkę i ciało szkliste, aby dotrzeć do komórek światłoczułych na siatkówce, gdzie powstaje obraz, który analizowany jest następnie w mózgu. Podobnie działa aparat fotograficzny, który składa się z 5 podstawowych elementów – migawki, przysłony, obiektywu, elementu światłoczułego oraz obudowy z wszelkiego rodzaju przyciskami, ekranami i kartami pamięci. Każda z tych części jest niezbędna do uwiecznienia fragmentu rzeczywistości w postaci nieruchomego obrazu. W fotografii, podobnie jak w odbieraniu obrazu przez oko, kluczowe znaczenie ma światło, które przez obiektyw dostaje się do wnętrza aparatu i dociera do elementu światłoczułego. Natężenie światła regulujemy za pomocą przysłony, a migawką długość naświetlania. Element światłoczuły kumuluje w sobie dostarczone mu światło i zamienia je na impulsy elektryczne. Później za pomocą systemów elektronicznych impulsy zostają przetworzone na obraz i zapisane w postaci pliku na karcie pamięci.

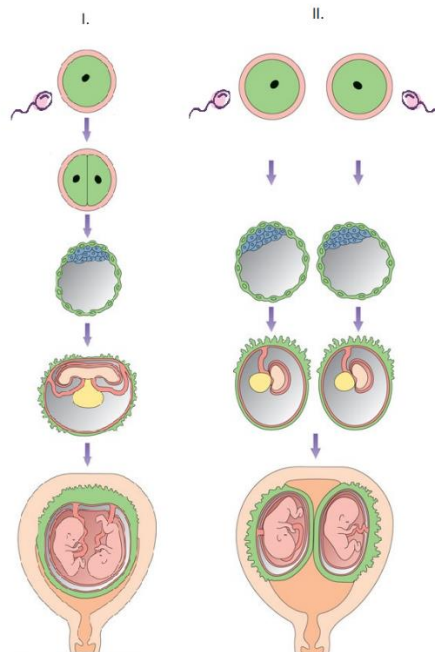
Na podstawie: Repetytorium na 100%, Szkoła Podstawowa, Biologia, Anna Mucha, Wydanie III, Wyd. Greg, str. 207; <https://www.niezgrani.pl/jak-dziala-aparat-fotograficzny/>

Na podstawie analizy ilustracji oraz tekstu, zaznacz odpowiedź zawierającą prawidłowe zestawienie elementów budowy oka i analogicznych do nich (pełniących tę samą funkcję) elementów budowy aparatu fotograficznego.

- a) rogówka – przysłona, ciało szkliste – obiektyw, siatkówka – migawka
- b) rogówka – obiektyw, źrenica – przysłona, siatkówka – materiał światłoczuły
- c) rogówka – obiektyw, ciało szkliste – przysłona, siatkówka – migawka
- d) soczewka – obiektyw, ciało szkliste – migawka, siatkówka - materiał światłoczuły

Zadanie 6.

Na schematach (I i II) przedstawiono dwa sposoby powstawania bliźniąt u człowieka.

Na podstawie: <http://multimama.pl/rodzaje-ciaz-blizniaczych>, https://pl.123rf.com/photo_86853698_ilustracja-wektorowa-p%C5%82odno%C5%9Bci.html?is_plus=1

Zadanie 6.1. (0 – 2 pkt.)
.... / 2

Oceń, które z poniższych zdań dotyczących bliźniąt są fałszywe, a które prawdziwe. Zaznacz P, jeśli stwierdzenie jest prawdziwe, albo F – jeśli stwierdzenie jest fałszywe.

1.	Bliźnięta dwujajowe są zawsze różnej płci.	P	F
2.	Bliźnięta jednojajowe mają jednakowy materiał genetyczny.	P	F
3.	Bliźnięta jedno- i dwujajowe są zawsze identyczne.	P	F

Zadanie 6.2. (0 – 1 pkt.)
.... / 1

Wybierz prawidłowe opisy dotyczące powstawania bliźniąt jedno- i dwujajowych.

- Schemat I przedstawia powstawanie bliźniąt dwujajowych, bliźnięta te będą bardzo podobne do siebie i będą tej samej płci; schemat II przedstawia powstawanie bliźniąt jednojajowych, które mogą być odmiennej płci i nie zawsze będą podobne do siebie.
- Schemat I przedstawia powstawanie bliźniąt dwujajowych, które mogą być odmiennej płci i nie zawsze będą podobne do siebie; schemat II przedstawia powstawanie bliźniąt jednojajowych, bliźnięta takie będą bardzo podobne do siebie i będą tej samej płci.

- c) Schemat I przedstawia powstawanie bliźniąt jednojajowych, będą one bardzo podobne do siebie i będą tej samej płci; schemat II przedstawia powstawanie bliźniąt dwujajowych, mogą być one odmiennej płci i nie zawsze będą podobne do siebie.
- d) Schemat I przedstawia powstawanie bliźniąt jednojajowych, bliźnięta takie mogą być odmiennej płci i nie zawsze będą podobne do siebie; schemat II przedstawia powstawanie bliźniąt dwujajowych, które będą bardzo podobne do siebie i będą tej samej płci.

Zadanie 7. (0 – 3 pkt.)

.... / 3

Dla patogenów, czyli czynników chorobotwórczych, organizm człowieka jest idealnym siedliskiem, zapewniającym bezpieczne miejsce do wzrostu i rozwoju. Są wśród nich wirusy, bakterie, grzyby chorobotwórcze, protisty i robaki pasożytnicze. Zdolność organizmu do rozpoznawania patogenów i obrony przed nimi określa się jako jego odporność. Za zwalczanie patogenów odpowiedzialny jest układ immunologiczny.

Na podstawie: <https://zpe.gov.pl/b/kryteria-i-podzial-odpomosci-czlowieka/PIbLvGQET>

Poniżej podano kilka pojęć związanych z układem immunologicznym.

A - antygeny   B – przeciwciała   C – AIDS   D – alergia   E – odporność czynna
F – odporność bierna   G – odporność naturalna   H – odporność sztuczna

Uzupełnij tekst wybierając pasujące pojęcia. Podkreśl w tekście właściwe litery.

Cząsteczki chemiczne występujące na powierzchni komórek, które wywołują reakcje odpornościowe to **A / B**. Po wniknięciu **A / B** do organizmu powodują one wytwarzanie **A / B** dzięki czemu organizm wytwarza **G / H** i **E / F**. Czasami układ odpornościowy wykazuje nadwrażliwość na jakiś czynnik, wówczas prowadzi to do wystąpienia **C / D**.

Zadanie 8.

Kwasy nukleinowe, to podstawowe nośniki informacji, dzięki którym natura przechowuje i wykorzystuje instrukcję dotyczącą budowy białek.

Zadanie 8.1. (0 – 2 pkt.)

.... / 2

Uzupełnij tabelę wpisując w odpowiednie miejsca nazwy kwasów nukleinowych: DNA, mRNA, tRNA, rRNA.

Cecha budowy lub pełniona funkcja	Rodzaj kwasu nukleinowego
Przenosi informację o budowie cząsteczki białka z jądra do cytozolu.	
Wraz z białkami buduje rybosomy.	
Jego cząsteczka jest zbudowana z dwóch nici.	
Przenosi aminokwasy do miejsca syntezy białka.	

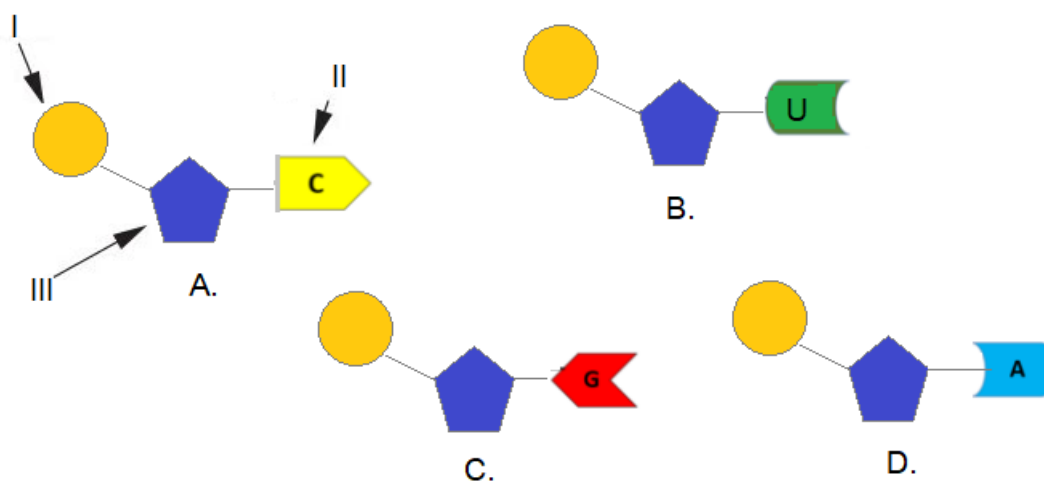
Zadanie 8.2. (0 – 3 pkt.)

.... / 3

Podstawowymi jednostkami budującymi kwasy nukleinowe, DNA i RNA, są nukleotydy.

Poniżej przedstawiono schematy budowy czterech rodzajów nukleotydów.

Podaj ogólne nazwy elementów budujących każdy nukleotyd oznaczonych cyframi I - III. Otocz kółkiem rysunek przedstawiający nukleotyd występujący wyłącznie w RNA.

Elementy budujące nukleotydy:

I - ..... II - ..... III - .....

Zadanie 8.3. (0 – 1 pkt.)

.... / 1

Poniżej zapisano kolejność zasad azotowych w jednej nici DNA.

Dopisz kolejność zasad azotowych w drugiej (komplementarnej) nici.

ATCGCATAG

.....

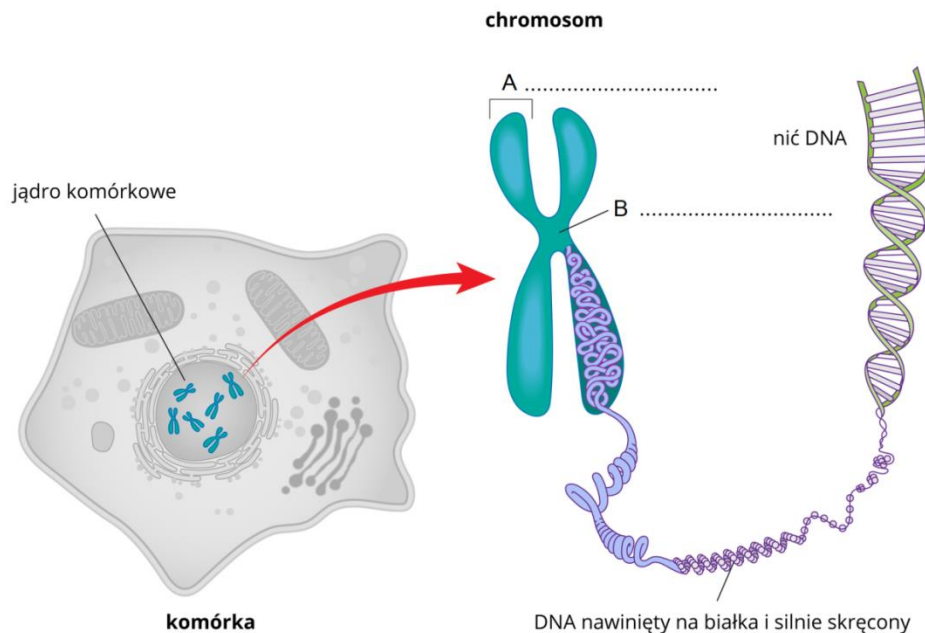
Zadanie 8.4. (0 – 2 pkt.)

.... / 2

U organizmów jądrowych (eukariotycznych) większość DNA przechowywana jest w jądrze komórkowym. Podczas podziału komórki DNA wchodzi w skład pałeczkowatych struktur, które nazywamy chromosomami.

Na poniższym schemacie przedstawiono budowę chromosomu.

Podpisz wskazane literami A i B elementy budowy chromosomu.

Na podstawie: <https://zpe.gov.pl/a/chromosomy/DufXSeYS7>

Zadanie 9. (0 – 5 pkt.)

.... / 5

U ludzi występowanie kręconych włosów warunkowane jest dominującym allelem (A), a prostych włosów allelem recesywnym (a).

Określ, czy heterozygotyczni rodzice, o kręconych włosach, mogą mieć dziecko o włosach prostych. Odpowiedź uzasadnij podając genotypy rodziców, uzupełniając szachownicę genetyczną, a także podając genotyp dziecka o włosach prostych oraz prawdopodobieństwo jego urodzenia.

Podkreśl właściwe określenie w nawiasie.

Heterozygotyczni rodzice (**mogą / nie mogą**) mieć dziecko o prostych włosach.

Genotyp kobiety: .....

Genotyp mężczyzny: .....

♀		
♂		

Genotyp dziecka o prostych włosach: .....

Prawdopodobieństwo urodzenia się dziecka o prostych włosach: .....%

Zadanie 10. (0 – 1 pkt.)

.... / 1

Złoty ryż to odmiana ryżu siewnego. Jego wyjątkowość polega na tym, że syntetyzuje on w swoich nasionach β -karoten, który jest prowitaminą A, czyli związkem, dzięki któremu nasz organizm zdolny jest do wytwarzania witaminy A.

W wersji niezmodyfikowanej genetycznie, ryż nie posiada β -karotenu w swoich ziarnach. Złoty ryż uzyskano poprzez dodanie do zwykłej odmiany ryżu dwóch genów szlaku biosyntezy tego związku. Jeden z genów pochodzi z bakterii *Erwinia uredovora*, a drugi z kukurydzy *Zea mays*

Na podstawie: <https://foodfakty.pl/zloty-ryz-niewykorzystana-szansa-na-walke-z-niedoborem-witaminy-a>

Na podstawie analizy powyższego tekstu określ, czy złoty ryż jest organizmem transgenicznym? Podkreśl odpowiednie słowo w nawiasie. Odpowiedź uzasadnij za pomocą jednego argumentu.

Złoty ryż (*jest / nie jest*) organizmem transgenicznym, ponieważ.....

.....

.....

Zadanie 11. (0 – 3 pkt.)

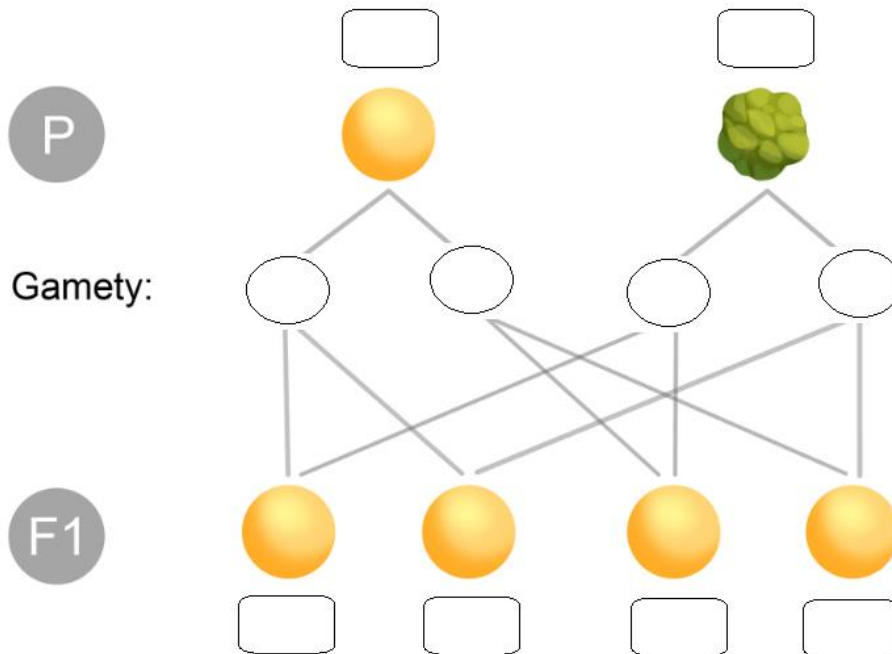
.... / 3

Badania Gregora Mendla dotyczyły nie tylko sposobu dziedziczenia pojedynczych cech. Krzyżował on ze sobą także odmiany grochu zwyczajnego różniące się dwiema cechami – barwą nasion (żółtą lub zieloną) oraz rodzajem ich powierzchni (gładką lub pomarszczoną). Taki rodzaj krzyżówki nazywamy krzyżówką dwugenową.

Na podstawie: <https://zpe.gov.pl/a/przeczytaj/D1GxYw8Je>

Uzupełnij schemat przedstawiający sposób dziedziczenia dwóch cech grochu zwyczajnego, wpisz w wyznaczone miejsca genotypy gamet i osobników pokolenia P

i F₁, przy założeniu, że żółty kolor i gładka powierzchnia nasion są warunkowane przez allele dominujące (A i B), a zielony kolor i pomarszczona powierzchnia nasion są warunkowane przez allele recesywne (a i b) oraz, że w pierwszym pokoleniu uzyskano wyłącznie nasiona żółte i gładkie.

Zadanie 12.

Grupy krwi odkrył austriacki lekarz Karl Landsteiner w 1901 roku. Podział na grupy krwi związany jest z występowaniem na krwinkach czerwonych pewnych charakterystycznych białek, które określane są mianem antygenów grup krwi. Przynależność do określonej grupy krwi jest dla człowieka cechą stałą i niezmienną przez całe życie.

Do najważniejszych układów grup krwi należą: układ grup głównych (ABO) i układ Rh. Znajomość grupy krwi jest niezbędna przy przetaczaniu krwi, przeszczepianiu narządów oraz w sytuacji, kiedy kobieta planuje zajście w ciążę i jest ryzyko wystąpienia tzw. konfliktu serologicznego.

Na podstawie: <https://krwiodawcy.org/grupy-krwi>

Zadanie 12.1. (0 – 2 pkt.)

.... / 2

Grupy krwi (A, B, AB, 0) u człowieka warunkowane są występowaniem w populacji ludzkiej trzech alleli I^A, I^B, i.

Kobieta o grupie krwi A, ma dziecko o grupie krwi 0.

Ustal wszystkie możliwe genotypy ojca dziecka. Zastosuj wskazane w tekście oznaczenia alleli.

Genotypy ojca: .....

Zadanie 12.2. (0 – 1 pkt.)

.... / 1

Spośród wariantów a) – d) wybierz ten, w którym wystąpi konflikt serologiczny.

	matka	ojciec	dziecko
a)	Rh (+)	Rh (-)	Rh (+)
b)	Rh (+)	Rh (-)	Rh (-)
c)	Rh (-)	Rh (+)	Rh (+)
d)	Rh (-)	Rh (+)	Rh (-)

Zadanie 13. (0 – 2 pkt.)

.... / 2

Ryciny I i II przedstawiają kariotypy człowieka. Jeden z nich jest nieprawidłowy i charakterystyczny dla osoby przedstawionej na fotografii.

Na podstawie: <https://images.app.goo.gl/QhxA2LANmgQgxRqHA>; <https://www.poradnikzdrowie.pl/zdrowie/choroby-genetyczne/>

Wskaż, który kariotypy (I czy II) jest nieprawidłowy. Uzasadnij odpowiedź uwzględniając liczbę chromosomów oraz nazwę choroby genetycznej, której ta nieprawidłowość dotyczy.

Nieprawidłowy kariotyp oznaczono cyfrą: .....

Uzasadnienie:

.....

.....

.....

Zadanie 14. (0 – 2pkt.)
.... / 2

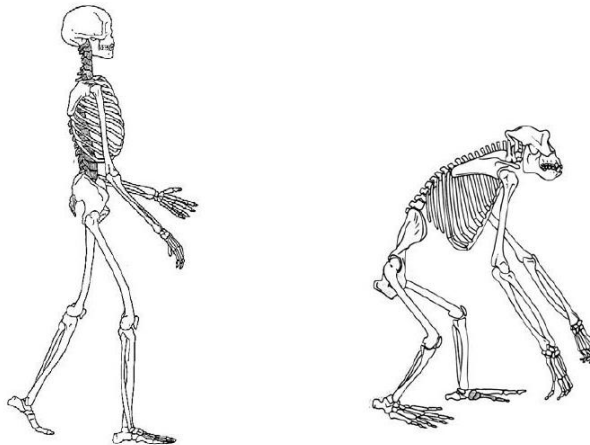
Uzupełnij tabelę wpisując we właściwe kolumny cyfry, którymi oznaczono cechy doboru naturalnego i doboru sztucznego.

(1) faworyzuje osobniki o cechach korzystnych dla człowieka, (2) podstawowy proces ewolucyjny, (3) faworyzuje osobniki o cechy umożliwiającą przystosowanie do danych warunków środowiska, (4) proces zaplanowany przez człowieka

Dobór sztuczny	Dobór naturalny

Zadanie 15. (0 – 3 pkt.)
.... / 3

Rysunek przedstawia szkielety człowieka i innych człekokształtnych.

Na podstawie: <https://www.dwmed.pl/biologia/zbior-zadan-biologia/kregowce/zadanie-58-2/>

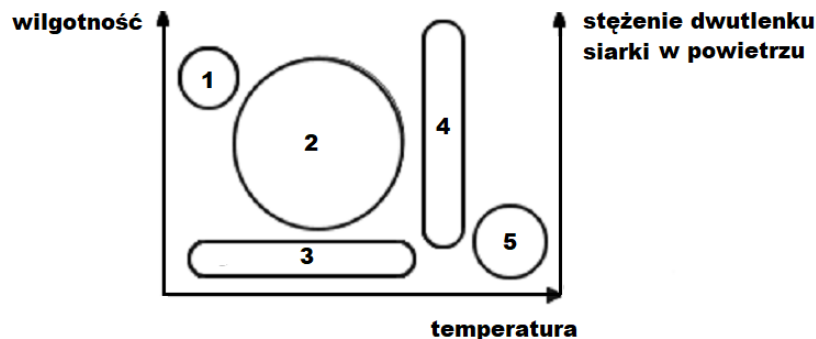
Podaj trzy charakterystyczne cechy budowy szkieletu człowieka, które odróżniają go od innych człekokształtnych.

- 1 .....
- 2 .....
- 3 .....

Zadanie 16.

Organizmy charakteryzują się różnym zakresem tolerancji na czynniki środowiska. Na schemacie przedstawiono zakres tolerancji ekologicznej w stosunku do wilgotności podłoża, temperatury i stężenia dwutlenku siarki w powietrzu, pięciu gatunków oznaczonych cyframi 1, 2, 3, 4, 5.

Na podstawie: T. Umiński, Biologia, Warszawa 1992

Zadanie 16.1. (0 – 3 pkt.)

.... /3

Korzystając z powyższego schematu zakresi cyfrę, oznaczającą gatunek odpowiadający opisowi:

1. Gatunkiem o wąskim zakresie tolerancji względem stężenia dwutlenku siarki w powietrzu i szerokim zakresem tolerancji względem temperatury jest gatunek: **1/2/3/4/5**.
2. Gatunkiem, który wykazuje szeroki zakres tolerancji zarówno względem wilgotności podłoża, temperatury jak i stężenia dwutlenku siarki w powietrzu jest gatunek: **1/2/3/4/5**.
3. Gatunkiem o wąskim zakresie tolerancji względem stężenia dwutlenku siarki w powietrzu i wąskim zakresie tolerancji względem wilgotności podłoża jest gatunek: **1/2/3/4/5**.

Zadanie 16.2. (0 – 1 pkt.)

.... /1

Szczególnie wrażliwe na obecność tlenków siarki w powietrzu są organizmy przedstawione na poniższych fotografiach, które wykorzystuje się do oceny stopnia zanieczyszczenia powietrza, jako tzw. organizmy wskaźnikowe.

Na podstawie: <https://zpe.gov.pl/a/przeczytaj/D1Cu3CUXo>

Podaj nazwę grypy, do której zaliczane są przedstawione na fotografiach organizmy wskaźnikowe.

.....

Zadanie 17. (0 – 3 pkt.)

.... / 3

„Ta murena mogłaby z łatwością zjeść wargatka sanitarnika, pozostaje jednak nieruchoma, pozwalając mu zjadać pasożyty znajdujące się w jej paszczy. Wargatek sanitarnik i murena – oraz pasożyty w pysku mureny - żyją w biocenozie, grupie populacji różnych gatunków, żyjących w sąsiedztwie na tyle bliskim aby móc na siebie wzajemnie oddziaływać.”

Na podstawie: Campbell, Biologia, Poznań 2023; <https://www.ekspedyt.org/wp-content/uploads/moray-wrassa.jpg>

Spośród podanych poniżej rodzajów oddziaływań wybierz te, które dotyczą organizmów opisanych w powyższym tekście oraz wpisz ich nazwy w wyznaczone miejsca.

mutualizm obligatoryjny, mutualizm fakultatywny, komensalizm, konkurencja, pasożytnictwo, drapieżnictwo i roślinożerność

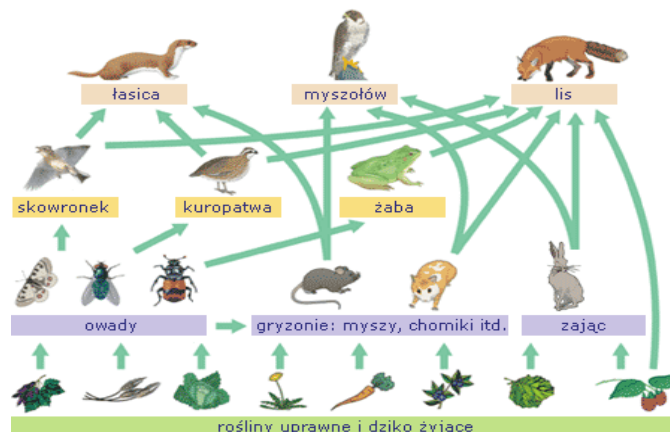
Oddziaływanie między mureną a wargatkiem sanitarnikiem to .....

Oddziaływanie między mureną a organizmami żyjącymi w jej pysku to .....

Oddziaływanie między wargatkiem a pasożytami opisanymi w tekście to .....

Zadanie 18.

Rycina przedstawia fragment sieci troficznej.

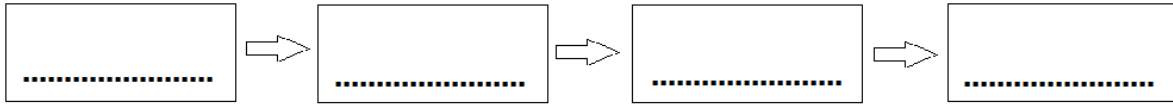

Na podstawie: <https://zpe.gov.pl/a/zalezności-pokarmowe-w-biocenozach/Dt8N0ID28>

Zadanie 18.1. (0 – 2 pkt.)

.... / 2

Na podstawie fragmentu sieci troficznej ułóż łańcuch pokarmowy składający się z 4 ogniw.

Zadanie 18.2. (0 – 1 pkt.)

.... / 1

Na podstawie analizy powyższego fragmentu sieci troficznej podaj przykład organizmu, który może być zarówno konsumentem I, II jak i III rzędu:

.....

Zadanie 18.3. (0 – 1 pkt.)

.... / 1

Określ, jaki będzie skutek wyginięcia owadów w środowisku. Odpowiedź uzasadnij odnosząc się do przedstawionego fragmentu sieci troficznej.

.....
.....
.....

Zadanie 19.

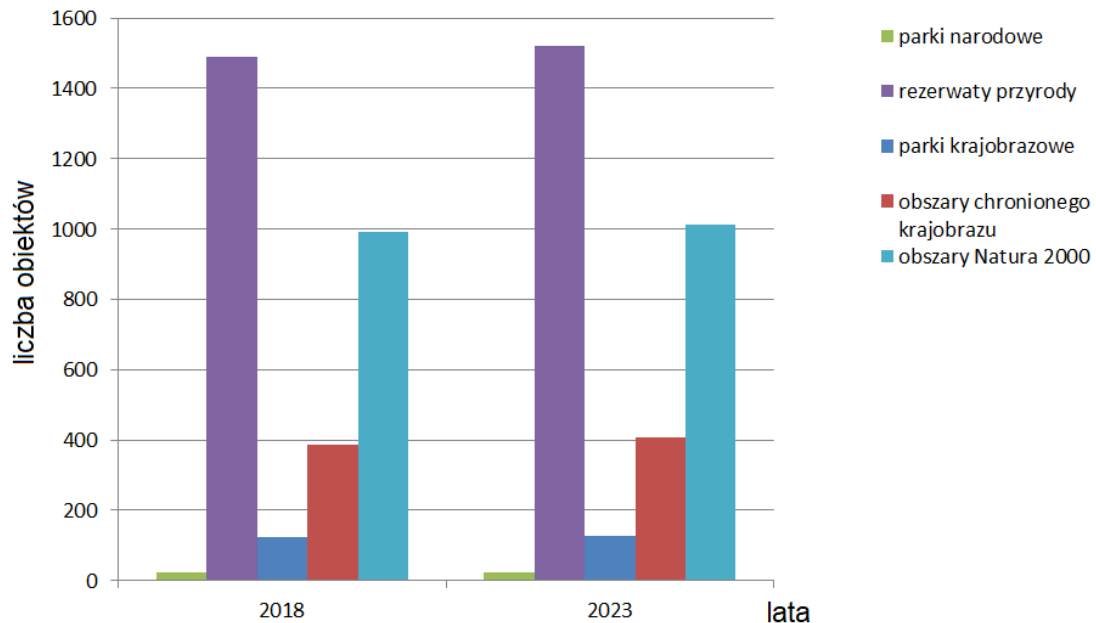
Ochrona najcenniejszych zabytków przyrody w Polsce jest realizowana w parkach narodowych, rezerwach przyrody, parkach krajobrazowych, na obszarach chronionego krajobrazu i obszarach Natura 2000. Wszystkie wspomniane formy ochrony przyrody mają służyć utrzymaniu ciągłości gatunków, procesów ekologicznych, stabilności ekosystemów, zachowaniu różnorodności biologicznej, a także kształtowaniu właściwych postaw człowieka względem przyrody.

Na podstawie: Biologia. Jedność i różnorodność – praca zbiorowa, Wydawnictwo Szkolne PWN

Zadanie 19.1. (0 – 1 pkt.)

.... / 1

Na wykresie przedstawiono liczbę obiektów, należących do wymienionych w tekście form ochrony przyrody, w latach 2018 i 2023.

Na podstawie wykresu sformułuj jeden wniosek dotyczący obiektów krajowego systemu obszarów chronionych.

.....

.....

Zadanie 19.2. (0 – 3 pkt.)

.... / 3

Do podanych opisów charakteryzujących formy ochrony przyrody dopisz ich nazwy.

	Opis	Forma ochrony obszarowej przyrody
1.	Jest to obszar wyróżniający się szczególnymi wartościami przyrodniczymi, naukowymi, społecznymi, kulturowymi i edukacyjnymi, o powierzchni nie mniejszej niż 1000 ha, na którym ochronie podlega cała przyroda oraz walory krajobrazowe.	
2.	Jest to obszar chroniony ze względu wartości przyrodnicze, historyczne, kulturowe i walory krajobrazowe w celu ich zachowania i popularyzacji. Na terenie tych obszarów można prowadzić działalność gospodarczą, ale bez nadmiernego obciążenia środowiska.	
3.	Jest to obszar o stosunkowo niewielkiej powierzchni, obejmuje tereny zachowane w stanie naturalnym lub mało zmienionym, ekosystemy, ostoje i siedliska przyrodnicze, wyróżniające się szczególnymi wartościami przyrodniczymi, naukowymi, kulturowymi lub walorami krajobrazowymi.	

Zadanie 20. (0 – 2 pkt.)

.... /2

Gatunki inwazyjne stanowią drugie – zaraz po niszczeniu siedlisk – największe zagrożenie dla światowej bioróżnorodności.

Na podstawie: https://pl.wikipedia.org/wiki/Gatunek_inwazyjny

Wśród wymienionych podkreśl gatunki inwazyjne występujące w Polsce.

barszcz Sosnowskiego, modliszka zwyczajna, robinia akacjowa, bocian biały, żółw błotny,

ryś euroazjatycki, biedronka siedmiokropka, szrotówek kasztanowcowiaczek

Wypełnia Wojewódzka Komisja Konkursowa

Suma punktów	Data	Podpis Przewodniczącego Komisji Konkursowej

BRUDNOPIS

(brudnopis nie podlega ocenie)